

Pesta 3/15 septemvre.

Va esí dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 36.

Anulu VIII, — 1872.

Pretiu lu pe anu 10 fl., pentru Roman'a 2 galbeni.

„Dumbrav'a Rosia.“

Poema istorica de Vasile Alesandri.

(Continuare din nr. 31.)

III.

Subiectulu fiindu pré simplu si fara in-frumsetiári episodice, poetulu n'a avutu oca-siune sê-si arate maestri'a in ordinarea ma-teriei.

Unu pré neinsemnatu terenu de óre-care ordinare mehanica a materiei i s'a oferitu to-tu-si in catalogulu óstei romane. Dar si aici aflámu disordine.

Poetulu descriindu in cantulu IV castrele romane, si petrecerea ostasiloru in ele, ni amin-tesce in trecatu de eroii de vechi balade: Mi-hulu, Paunasiu, Alimosu s. a. pe candu in ca-talogulu óstei din cantulu II, nu amintesce ni-micu despre ei.

Cine alțulu avea mai multu dreptu d'a intrá in catalogulu óstei, decátu „eroii de vechi balade?“ cei mai mari si mai cunoscuti eroi, ér nu cá d'alde Cârja, Negrea si Comanu, crea-tiuni necunoscute ale poetului, si pe cari poe-tulu numai in cuvinte i face eroi.

Intrebarea, câ avutu-a poetulu cuventu d'a amestecá „eroii de vechi balade“ in acestu faptu specialu a lui Stefanu sêu ba? este, dupa mine, de mare insemnătate generala pentru epopei'a romana; resolverea ei inse merita o tratare speciala, si pentru aceea d'asta-data

trecu peste ea, lasandu-o altora sêu pe altu timpu.

Sê vedemu esecutarea diverseloru parti ale poemei!

Partea cea mai insemnata a poemei este „Lupt'a“, sêu cantulu VII. Dîcu insemnata, pentru câ lupt'a este foculariu lu poemei eroi-ce, — si din acést'a potemu cunósce puterea poetului.

Am premisu, câ lupt'a — dupa lungi pre-gatiri — este fara terenu, fara realitate.

Vedemu chiar la inceputu, câ Toporschi si Cârja se facu a se rapedî unulu a supra al-tuia cu cetele loru *alese*, schimba câte-va vor-be laudaróse la olalta —

„Si amendoi betranii d'o parte s'au retrasu.“

Si indata in versurile nemediatu urmató-rie poetulu dîce:

„Pe locu ambele cete, aprinsu electrisate,
Scotu palosiele 'n sóre cu-unu frémetu de otielu;
Ochirile prin aeru se 'ntimpina 'ncruntate,
Câ-ci fia-care-alege unu dusmanu pentru elu.“ etc.

Dupa ce Toporschi, dîcêndu in fati'a ós-tei catra Cârja:

„Vin' cóle langa mine, si nu fi dusmanu mie,
Câ-ci vêrst'a intre ómeni stinge-ori ce dusman'a“,

se retrage in intimitate cu Cârja d'o parte, po-
teau óre cetele loru sê se aprinda, sê se elec-
trizeze de manía séu furia belica? poteau ele
sê-si incrunte ochirile, sê se macelarésca la
olalta, candu vedu pe ducii loru imprete-
niti?!

Unu neadeveru psihologicu!

Mai incolo se urméza lupt'a, care se infa-
tísiéza numai prin câti-va luptatori, intre cari
nici unulu din eroii de vechi balade, fara ca
poetulu sê reésa a concentrá virtutea in man'a
cuiva, si a legá — nu admiratiunea — ci celu
pucinu atentiunea cetitoriului de vr'unu lup-
tatoriu distinsu, si cu atât'a mai pucinu de a
reversá vr'unu nimbu de eroismu preste óste,
care de la prim'a rapedíre, dupa retragerea lui
Toporschi si a lui Cârja, nici n'o mai vedemu
in lupta, ci se perde ca ap'a in nesipu.

Dupa ce se díce in poema, cá Cârja ar fi
invinsu pe Lesi, si Stefanu i multiamesce
pentru invingere, se continua despre Stefanu:

„Apoi catra ostimea pe langa elu remasa :
„Acum e rondulu nostru, boeri, copii din casa,
Sê dâmu zorulu din urma, cumplitulu nostru zoru,
Ce trece si restórna ca tresnetu rasbitoru.
Dati ventu armelorú vóstre! pe cai si dupa mine!“

Mai erá necesariu, ca pe cei odata sfari-
mati sê-i mai sfarime si d'a dóu'a óra *si inca
Stefanu?* Convine asié ce-va virtutii lui Ste-
fanu? Póte fi elu óre aplicatu *sê mature* ce a
mai remasu de Cârja?

Ducele nu intra in lupta decâtu la unu
pericolu mare, sub impregiurâri ce merita a
reclamá bratiulu si virtutea lui.

Aici in descrierea luptei, unde este a se
depinge si ilustrá totu-odata nud'a realitate,
avea ocasiune poetulu sê recompenseze pe ce-
titoriu pentru cele cinci canturi de simple pre-
gatiri.

Dintre tóte mai bine a reesítu poetulu
in catalogulu óstei romane in versurile urma-
tórie:

Comanu de la Comana, unu uriesiu de munte,
Ce intra prin bêrlóge si prinde ursii víi,
Aduce dupa dinsulu multi venatori de frunte,
Nascuti pe plaiuri nalte, traiti in vijelíi.
Balauru de la Galu, Ciolpanu din Pipirigu,
Ridu si de frigulu mortii, cum ridu de-alu ernei
frigu;

Si multi coboru din munte, ca lav'a din volcanu,
De soiulu lui Balauru, de soiulu lui Ciolpanu.
Velcea bastardu lui Sierpe, ca sierpele pe apa,
Aluneca prin dusmani si multu cumplitu i musca;

In lupta candu i-e sete, cu sange se adapa,
Si dreptu potiru elu are o tevia de pusca.
Elu vine din Hirtópe, cu Purice-Movila,
Si cu Romanu-Pribégulu ce mai seiu de mila.
Scheanulu si Mircesculu, vecini de pe Siretu,
Ce s'au batutu cu Hrois, s'au cu juramentu,
Nici chiar sub bratiulu mortii sê nu dea inderetru,
Pan' n'oru intrá cu Léhulu pe-alu Léhului pa-
mentu.

Si Zimbrulu de la Scheia, si Zimbrulu din Mircesci,
Sê ducu se ieie 'n córne pe vulturii lesiesci.

Betranulu Mateiu Cârja are 'mpregiurulu lui
Cinci sute de neprasnici ce vinu despre Vaslui,
Toti Racoveni!... ér Cârja, omu intieleptu si har-
nicu,

E 'n flóre candu se simte calare pe Sarganu.
Glumetiu, i place-a díce lui Negrea, vitézu dar-
nicu:

„Am sê me facu, nepóte, din Cârja — buzduganu!“
Negrea zimbindu respunde: „Ai cârja betranetiei
La svaturi, ér in lupta ai bratiulu tineretiei.“

Si ajungéndu cu totii la Racova de vale,
O cruce luminósa li s'aretá in cale...

La aceste se mai adauge si fragmentulu
catalogului aruncatu in trecátu in descrierea
castreloru:

Arcasi de la Soroca, naprasnici Orheieni,
Aprozi, copii din casa, curteni si lefecii,
Toti ómeni tari de vena si otieliti in focu,
Deprinsi a-si traí traiulu in timpí de voinicíi,
Si-a dá mana cu mórtea, far' a miscá din locu.
Ei portu pe a loru frunte, pe a loru bratie gróse,
Si 'n piepturi brazde multe, hieroglife sfínte,
Cu palosiulu sapate, ce spunu s'aducu a minte
De lupte uriesie, de fapte glorióse!
Si ffa-care 'n vídtia si-a castigatu unu nume,
O falnica porecla, unu titlu de stramosiu,
Mihulu, Paunu de Codru, Bauru, Alimosiu,
Ursulu si Pala-dalba, Crozanu si Sparge-lume,
Eroi de vechi balade, ce s'au pastratu in minti,
Trecéndu in mostenire la fii de la parinti,
Lungiti pe muschiulu verde si domolindu fugarii,
Ce sburda pe 'ntunericu si desfrundiescu tufarii,
Voinicii buni de lupta si bucurosi de gluma...

Singuru in aceste locuri aflâmu pe poetu
in elementulu seu, elementu insusítu din lun-
gile si seriósele ocupatiuni cu poes'a po-
porala.

In descrierea „taberei lesiesci“ poetulu a
atinsu mai multu ca ori unde in poema innal-
tímea tehniceí, cu atâtu inse s'a coboritu mai
tare sub virginitatea simtiemintelorú, — in-

câtu nici nu potu permite o reproducere mai ampla.

Din versurile :

Ér printre cai si ómeni, pe érba stau cadiute
Femei, pred'a orgíei, cu mintile perdute...

si-póte face fía-care idea.

(Va urmá.)

Arone Densusianu.

T ó m n ' a .

ristu e sufletu-mi de gele,
Tristu ca ceriulu fara stele
De candu tómn'a s'a lasatu ;
De candu nori din departare
Cu-a loru rece resuflare
Se apropia nencetatu.

Ventulu bate, sufla rece,
Munti si campuri iute trece,
Frundiele ingalbenescu ;
Ér pe cóst'a din padure
Crescu selbatecele mure,
Dar florile vestediescu.

Codrulu tace dí si nópte,
Numai are suave siópte
Tóte, tóte-au incetatu ;
Preste déluri si hotara
Preste mare, preste tíera
Cantatorii au sboratu.

Nóptea vine, nóptea trece
Si te lasa tristu si rece
Cum ai fostu si preste dí ;
Audi tonuri simple, sece :
Greurusiulu girgiresco
Si ciuvice'a ciuvei.

Tristu e sufletu-mi de gele,
Tristu ca ceriulu fara stele
De candu tómn'a s'a lasatu ;
De candu nori din departare
Cu-a loru rece resuflare
Se apropia nencetatu.

Ionu Valeriu Barcianu.

Cuiu cu cuiu.

— Proverbu intr'unu actu. —

(Urmare.)

Constantinu.

Pentru ce ?

Elisa.

Pentru câ tu ai sê mergi la Mehadia.

Constantinu.

Pentru placerea ta renunciu de Mehadia,
si voiu merge cu tine la Elopatacu.

Elisa.

Déca vrei sê faci ce-va pentru placerea
mea, apoi remani cu mine a casa. Cu tine in
singuretate me simtiu mai bine decâtu in sgo-
motulu lumei mari.

Constantinu.

Remanu bucurosu.

Elisa.

Asié. (Suna.)

SCEN'A IX.

Totu aceia si Mitica.

Elisa.

Spune vizitíului, câ vomu remané a casa.

Mitica.

Intielegu. (La o parte esîndu.) Dómn'e tîe
ti-multiamescu, câ am scapatu de caletori'a
acést'a. M'a umplutu o gróza, câ cum o sê vor-
bescu eu acolo cu secuii, cari nici ei pe sine
nu se intielegu. (Ese.)

SCEN'A X.

Totu aceia fara Mitica.

Constantinu.

Vomu remané dara a casa. Inse ce vomu
face aice? Timpulu va trece fórt'e incetu. A
propos! Mi-a sositu diuariiele cele mai nóue de
la Parisu. Te lasu dara nitielu singura, si me
ducu in cabinetulu meu de lectura.

Elisa.

Trebue sê te duci chiar acuma? Mai tar-
díu nu poti cetí diuariiele acele?

Constantinu.

Sunt pré urgente, scump'a mea. Me inte-
resédia multu sê cetescu vorbirea lui Iules
Favre.

Elisa.

Nici chiar pentru placerea columbelei tale
nu poti sê amani cu câte-va minute acést'a ce-
tire de diuarie?

Constantinu.

Ce n'asiu face eu pentru placerea ta!

Elisa.

Asié dara remani cu mine?

Constantinu.

Permite-mi, ca asta-data pentru prima-óra sê refusu rogarea ta. Tu nu scîi, ce este pentru unu barbatu politicu a cetî vorbirea lui Iules Favre.

Elisa.

Apoi, fiindu câ eu nu scîu, câ pentru unu barbatu politicu e mai mare placere a cetî vorbirea lui Iules Favre, decâtu a petrece câte-va minute cu nevêst'a sa, nu me opunu vointiei tale. Du-te si cetesce pe Iules Favre!

Constantinu.

Nu fîi asié sarcastica, columbel'a mea! E unu defectu alu meu, câ-mi place multu politic'a. Considera dar defectulu meu, si permite-mi acêst'a placere.

Elisa.

E bine! Asculta-ti dara judecat'a, domnule amploiatu de la ministeriulu de justitia: Consideraudu, câ barbatulu meu are defectulu de a se ocupá multu de politica, — considerandu, câ discursurile lui Iules Favre forméza câte o epoca in lumea politica, — considerandu, câ chiar in momintele aceste sosira diuarele cari i publica unu discursu nou, — considerandu, câ si barbatulu meu are sê-lu cetésca, — considerandu, câ dinsulu prefera politic'a in locu de a petrece cu soc'fa sa, — eu i permitu sê mérga in cabinetulu seu de lectura, sê se puna intre diuarie, sê se acopere cu ele si sê adórma cu ele!

Constantinu.

Sentinti'a e pré aspra, dar neavendu unu foru apelatoriu, o primescu. Me ducu, dar o sê revinu câtu mai curendu. Adio! (Ese.)

SCEN'A XI.

Elisa singuru.

Candu lu-rogu sê petróca cu mine, dinsulu prefera a cetá nesce diuare seci. Costic'a nu póte sê sacrifice unu capriciu ciudatu alu seu pentru placerea si delectarea mea. E bine, eu la rondulu meu nu voiú uitá devis'a mea: cuiu cu cuiu! O sê vedemu, care va invinge?! Cuiu cu cuiu! (Ese.)

SCEN'A XII.

Constantinu singuru.

Incepui sê cetescu, dar nu potui. Cuvintele sarcastice ale nevestei mele mi se infatîsiau in ffa-care síru. Fía-care litera mi-sioptiá necontenitu, câ nu e conveniabilu a lasá singura pe soc'fa mea. Aruncaí dara diuarele la o parte si venii aice. Dar Elis'a s'a dusu. — (Suna.)

SCEN'A XIII.

Constantinu si *Mitica.*

Mitica.

Poruncesce, domnule!

Constantinu.

Du-te si chiama pe dómn'a.

Mitica.

Numai decâtu. (Esîndu, a parte.) Eu n'am altu lucru, decâtu intr'o dí de o suta de ori totu sê chiámu pe coconiti'a. (Ese.)

SCEN'A XIV.

Constantinu singuru.

Intru adevèru sum vrednicu de pedépsa. Am sê ceru gratia, si dins'a nu mi-o va refusá.

SCEN'A XV.

Constantinu si *Mitica.*

Mitica.

Domnule, e reu.

Constantinu.

De ce?

Mitica.

Dómn'a nu vré sê vía.

Constantinu.

Ce-a dísu?

Mitica.

A dísu, câ nu póte, câ are sê-si faca.... cum a si dísu?... a dísu, câ are sê-si faca.... taia-lela.

Constantinu.

Dóra toalet'a?

Mitica.

Se póte, câ-ci io nu me pricepu la meste-siugulu acesta.

Constantinu.

Nu vre sê vía?... A, acêst'a e unu complotu.

Mitica.

Clopotu? Se póte.

Constantinu.

Ce scîi tu. Cara-te!

Mitica.

Eu nu scíu nimica. (A parte.) Coconiti'a face dara clopotu. Cine ar fi ganditu, ca dsa sê scía face si clopotu. Dieu cu minte-i dómn'a nóstra!

(Va urmá.)

Iosifu Vulcanu.

La mormentulu ei.

Mai rumena ca ros'a de purpuru invelita,
Erai, copila suna, tu scumpe angerasiu:
Aveai surisu de farmecu pe-a graiului lacasiu,
A gratieloru comóra erai a mea iubita.

Si eu eram sub sóre fiint'ă mai ferice,
Că-ci ah! rapitu de tine traiam in eliseu,
Si din Pegasu viétia dam sufletului meu,
Amblam necunoscutulu ca vulturu, potu a dîce.

De tine adi departe fii sórte blastemata!
Ivoru sum de dorere, de lacremi si suspinu,
Si sufletu-mi s'adapa din riulu cu veninu.

De-acest'ă lutu deslêga deci mórte ne'ndurata
Alu meu sufletu, sê sbóre la angeru-mi divinu,
Si-acolo sê incepemu ér traiulu celu sublimu!

T. Ceontea.

Viét'ă familiei.

— Dupa Paulu Geanet. —

(Urmare.)

Amorul este din tóte sentimentele nós-
tre, acela care pare aevea mai multa privire
catra partile cele misterióse si indefinite ale
destinatei si fiintiei nósre.

Éta de ce se asociéza asié de bine poesiei,
poesiei care nu este numai ornamentulu spiri-
tului, dar care in sufletele cele nalte este o par-
te chiar a vietii.

Platone, care, sciti, este marele filosofu
alu amorului, nu s'a temutu a-lu numí unu en-
tusiasmu, unu deliru tramisu de dieu.

Sciu că acésta esaltatiune produce adese
efectele cele mai deplorabile; ácést'ă inse nu
este culp'ă simtiementului insu-si, este aceea a
omului, care nu scie sê-lu contiena si sê-lu gu-
verneze.

Tóte simtiemintele nósre, candu se unescu
cu unu spiritu si cu o vointia órba, sunt supu-
se la ratecire, acésta inse nu este unu resonu
d'ă negă ceea ce este divinu intr'insele.

O societate, care ar meprisá acésta parte
divina a simtiemintelor nostre, ori-care ar fi
forti'ă esteriósa, splendórea lucrului si indus-
triei sale, ar fi o societate amenintiata in con-
ditiunile ei cele mai serióse de demnitate si de
durata.

De altmintrinea esaltatiunea este departe
d'ă fi indispensabila simtiementului d'amoru;
că-ci — amu spus'o — elu se acumuléza de
minune la tóte situatiunile vietii si la tóte ca-
racterele omenesci. Naiu si pacnicu in ani-
mele cele simple, póte fi pasiunatu fara disor-
dinu in anemele cele vivace, eroicu séu contem-
plativu, câte odata chiar aprópe religiosu; póte
nasce intr'unu momentu séu resulta dintr'o

lunga familiaritate; póte avé aparintiele unei
simple amicitii, póte sê nu escepte detorfîle si
sê nu aiba trebuintia de dinsele pentru a re-
mané puru si credintiosu; si câte odata nasce
chiar din detoria, si vedemu pe Corneille ajun-
gêndu sublimulu poesiei si alu pateticului, de-
pingêndu-ne in Paulina pasiunea inspirata nu-
mai prin singur'ă detorfă.

Dar ori-care ar fi form'ă, ce ia acestu
simtiementu, nu trebuie, nu poti cantá fara de
dinsulu.

Déca present'ă sa este adesea de temutu,
nu mai pucinu este si absinti'ă sa. Este fórte
bine, si chiar necesariu, ca unu ochiu pazito-
riu si o mana protectória sê departeze dintr'o
juna imaginatiunea, periclulu ilusiuniloru ro-
mantice; dar nu trebuie sê sacrificâmu totulu
consiliiloru sterpe ale unui rationamentu secu
si taritoriu, de séma ca, nesce simtiemente na-
turale nesatisfacute in mésa cuviintióse, — sê
nu - si caute alimentu afara de ordine si
onóre.

Odinióra aflai in o carte indiana care nu
datéza, decātu de trei mfi de ani, codulu lui
Manu, o espresiune deliciósa pentru a esprime
ceea ce noi numimu cu multa recéla maritagi-
u de inchinatiune. Sciti cum lu-numescu acesti
betrani si imobili Indiani?

Maritagiulu ceresciloru musicanti.

E bine, acésta musica cerésca si-are pre-
tiulu seu, si nu numai imaginatiunea, ratiunea
chiar este, care svatuesce, dar nu o despre-
tuesce.

Ertati-me d'ă pledá in caus'ă unui simtie-
mentu tocmă suspectu, si in contra caruia nu
te poti indestulu aপর; n'asiu fi cutezatu nici
odata, déca nu asiu fi crediutu a me poté aco-
perí inaintea dvóstre cu nume a doi scrítori
eminenti: dóm'n'ă de Staël si dlu Guizot, cari,
unulu in cartea sa „Germania“, celalaltu in
unu articlu recentu si aplaudatu in tóta lu-
mea, au aperatu d'o potriua, cu autoritatea in-
altei loru ratiuni, amorulu in casatoriă.

Este adeveratu, că pasiunea nu dnréza
pentru totu-de-un'ă, dar chiar acésta si-are drep-
tulu; că-ci, déca este necesariu, ca omulu sê
intre in legamintele cele mari ale familiei, tre-
bue sê fia atrasu cu totulu, trebuie ca — pen-
tru a si impliní legamintele — sê-si ia posesiu-
nea de sine insu-si, si ca imaginatiunea sê lase
anim'ă libera d'ă nu mai ascultá, decātu de
ratiune.

Dar ceea ce simtiementulu pierde din fre-
setetie, castiga in maturitate.

Flórea se vestediesce, dar radecinile se

implanta, se aprofundéza si se inmultiescu, si sub acésta intimitate rece si monotóna, astu-felu precum pare ochiloru indiferenti, sunt nescie noduri impleticite in secretu cu atât'a fortia, încâtu desfacerea loru sfasfa adesea in unu modu nevindecabilu anim'a aceluia, care remane.

Asié dara din tóte simtiemintele omenesci, amorulu conjugalú este acel'a, care satisface mai multu si mai bine trebuinti'a d'a traí unulu pentru altulu.

Gratia acestoru dóue esistintie unite, viéti'a ia încâtva mai multa soliditate.

Radiemati pe o fiintia scumpa, credemu a traí, ni place a traí, voimu sê traimu, si acesta este unu bine, câ-ci astu-felu precum a dîsu unu filosofu: „viéti'a nu este meditatiunea mortii, ci a vietii.“

O marturisescu, câ acésta soliditate nu este, decâtu aparintia, si chiar si acést'a, ca totu ce esiste sub sóre, nu este decâtu vanitate; dar vi s'a spusu nu de multu cu finétia si cu multa elocintia, câ omulu are trebuintia de ilusiuni, si erati invitati a le cautá in viéti'a fictiva.

Eu credu a remané fidelu acestei cugetári, adaugéndu, câ aceste ilusiuni sunt in viéti'a reala, câ ne incungiura de tóte partile si câ nu ne potemu desface de dinsele unu singuru momentu.

Zidimu case, pentru a repausá intr'insele betranetiele nóstre: ilusiune, câ vomu mori mane; sadimu flori si plantámu arbori pentru a ne bucurá de umbr'a loru: ilusiune, nu li vomu gustá parfumulu, nu ne vomu umbri; crescemu copfi pentru a face ómeni dintr'insii: ilusiune, nu li vomu vedé cunun'a; ne radiemâmu de bratiulu unei socfi iubite, séu i promitemu radiemulu nostru: ilusiune, câ ci o vomu lasá veduva séu vomu plange-o in soliditudine.

Inse atari ilusiuni sunt necesarie, câ-ci in diu'a, in care aceste ilusiuni ni-arú pierí, nu arú mai fi pace pentru noi, decâtu in momentu.

A dóu'a trebuintia, din care nasce famili'a, este aceea d'a retraí in altulu.

Adelina Olteanu.

Tutunulu, cigârile si tabaculu.

Intrebuintiarea acestei plante narcotice, este unu lucsu, in privinti'a fenomenului vie-

tii, dara pentru idealulu fericirii si alu suferintiei, abitudinea sa pare a fi devenitu o necesitate!

Precum ni spune eruditulu francesu *Boucher de Perthes*, in Glossariulu seu, déca celu antáiu care a avutu ide'a de a-si introduce in nasu prafulu negru si puturosú, numitu *tabacu*, séu d'a aspirá prin gura fumulu narcoticu alu *tutunului*, si-ar fi inchipuitu, câ acésta mánia va face incungiurulu globului, ar fi fostu pré multu in mirare. Aceea-si surprisa ar fi avutu, déca elu ar fi sciutu, câ tutunulu va servi a platí séu mai bine a luá prin insielatiune, prin escroherie, vastele teritorii de la legitimii si selbaticii loru proprietari, si inca a-i cumperá si pe dinsii, a-i corumpe, a-i abrutisá, a-i esterminá; acést'a a facutu tutunulu in Asi'a, in Africa a si in Americ'a, pana la unu timpu.

In Europ'a, elu a contribuitu la o resturnare politica, elu a adusu revolutiunea din 1789, care nu ar fi fostu unu reu déca ea n'ar fi condusu la teróre, apoi la imperiu, si la invasiune.

Babele romane, acele simple, superstitiöse si bigóte, numescu tutunulu, *érb'a Dracului!*...

Totu-si acésta érba dracósa, este fumata de multe femei, chiar si betrane, producéndu efectulu de distractiune.

Gustulu tutunului pare a fi vatematoriu in aceea câ face pe saracu a-si cheltuí timpulu, pucin'a strinsura si câte odata chiar pana sa; elu fuméza in locu de a mancá: asié dara, impositulu aplicatu a supra unei inutilitáti, a supra unui lucru póte primejdiosu, este celu mai rezonabilu, si in realitate, celu mai pucinu greu de câtu tóte.

Se crede inse, câ acésta placere, pe câtu de bizara ce pare, nu e cu totul factice, si câ ea trebuie sê fia, pana la óre-care puntu in natura, pentru câ s'a desvelitu cu o mare facilitate la tóte popórele, chiar si la selbatici, si câ a devenitu o necesitate. Se póte inse predíce, câ va fi timpulu, remane a se sci, ca sê fia ramplasatu cu altu obiceiú mai funestu.

Tutunulu, celu pucinu care se fuma, cauzéza unu felu de betfa, unu felu de intaritare, si cu tóte aceste amortiesce cugetarea; departe de a desceptá séu d'a fiesá resonamentulu, elu pare a-lu adormí, a-lu volatisá, a-lu imprasciá; acestu efectu produce póte tóta placerea, câ-ci cugetarea este unu turmentu pentru multe fiintie cuventatórie.

In tierile civilizate, pasiunea *pipei* cresce

in raportu cu scaderea rangurilor; uvrierulu, muncitoriulu, cersătoriulu, sunt totu-de-una aceea cari fuma cu mai multa placere, pôte pentru câ nu au altele.

Intrebuintiarea pipei este neaparatu o placere grossiera; déca nu este imorala, ea inse nu contribuie de locu la moralitate. Nu se pôte dîce, câ ar fi impedecatu vre-odinióra o actiune rea; nu este hotiu, escroc, vagabundu, care sê nu fumeze, si de multe ori ucigasiulu si-aprinde pip'a asceptandu victim'a sa.

Jumetate din crimele cari se comitu, sunt dictate de beuturi spirituóse, cari au de complice tutunulu.

Fraud'a, contraband'a tutunurilor, a adusu pe frontierele mai multor tieri, o poporatiune nomada, care s'a aclimatu la talharí, corumpendu si demoralisandu pe unii din locuitorii orasielor marginasie, oferindu-li castiguri mari fara ostenéla si munca onorabila.

S.

Doine si hore poporale.

— Din Maramuresiu. —

I.

Caieru-i mare pedépsa,
Asiu dormí si nu me lasa,
De candu caieru te-am legatu,
Cugele'a mi-a ruginatu,
Cu rugina din gradina,
Cu doru de féta betrana.
M'am rugatu io catra pop'a,
Sê stramute duminec'a,
Sê-mi potu tórce canep'a;
Pop'a nu m'a ascultatu,
Diu'a nu mi-a stramutatu,
Canep'a nu mi-am gatatu.

II.

Bate pop'a pe ferésta:
— Spovedesce-te nevésta!
— Ba eu nu m'oiu spovedí,
Câ eu n'am multe pecate,
Numai trei cara 'ncarcate,
Si trei saci si jumetate.

III.

Siede bab'a superata,
Cu fét'a nemaritata.
— Nu fi baba superata,
Câ fét'a i maritá-o,

Candu va face plopulu pere,
Si rachit'a visînele,
Si-a mancă draculu din ele.

IV.

Du-te doru cu dorurile
La plugariu cu plugurile,
Si te du la mandrulu meu,
Câ-i cu plugutiulu la teu;
De-a gatatu, de n'a gatatu,
Spune-i câ m'am maritatu;
De te-a 'ntrebá dupa cine,
Spune câ dupa unu cane,
Si me bate adi si mane,
Si-mi dá lucru totu cu ruptulu,
Si de manancatu cu pumnulu.

V.

Me ducu draga de la tine,
Plange anim'a in mine;
Eu me ducu cu mare doru,
Ca si lun'a printre noru;
Eu me ducu cu noru si gele,
Ca si lun'a printre stele.
Romani draga sanetósa,
Ca si flórea cea frumósa,
Sê traiesci si veselesci,
Ca si flórea sê 'nfloresci!

VI.

De trei ani si jumetate,
Anim'a-mi de doru se sbate,
Câ de candu m'am maritatu
Sufery gelnicu nencetatu;
Nici am tata, nici am mama,
Nime nu me baga 'n séma;
Nici am frati, nici am surori,
Mai bine mi-ar fi sê moriu.
Câte lacrimi am versatu,
Aru fi de-o fantana 'n satu;
Fantana cu trei isvóre,
Cine-a bé din ea sê móra,
Numai pe mandrutiulu meu
Sê-lu traiesca Dumnedieu!

VII.

Spune mandrutia mane-ta,
Sê-si ingrede gradin'a,
Totu cu pari si cu nuiele,
Nu cu-atâte vorbe rele.

Titu Budu.

Elu trebuie să se însore!

— Novela de Maria Schwarz. —

(Urmare.)

— Ah, d'apoi că acést'a e ceva ingrozitoriu, ca eu să cadîu jertfa numai pentru că sémenu cu acea femeia pe care o iubesci.

— Trage-ti la o parte velulu, si eu te voi lasá...

— Intru adevèru, sum gat'a, de si nu pentru altu-ceva, dara si numai singuru pentru aceea, ca să scapu de dta.

Dupa aceste si redicà in sa-si manuti'a delicata, dara indata éra-si o lasà in diosu. Ér dupa aceea dîse :

— Nu, nu! Mi-ar placé a sci, câ de ce mi-ar trebui să dau ascultare la acele amenintiâri?!

— Ai totu dreptulu; pentru câ déca ai fi intru adevèru dam'a care te cugetu eu, te-asiu urmà pana la capetulu lunei, fia dara, si...

v.

La trei luni dupa conversatiunea amintita mai in susu, o careta eleganta pocni prin port'a U—hamului. Vinià de catra drumulu de tiéra si se oprì inaintea unei ospetarîi.

— Potu capetá chilia! — întrebà unu frumosu versu barbatescu in limb'a svedica stricata.

— Da, dlu meu, — respunse o cameriera facèndu complimentu, si indata sari inaintea unui feciorandu, ca să deschidia usi'a caretei. Din aceea esì unu tineru cam de 30 ani de statura inalta si sulegeta, cu investmentare eleganta si cu unu prospectu fòrte regulatu, care aretà o detiermurire firma. Trasurile feciei i erau liniscite, dara totu-si in câtu-va escentrice. Nasulu oblu, buzele inchise pe deplinu, barb'a rasa in modu pretentiosu netedu si fruntea lata aveau o asié expresiune aspra si seriósa. incàtu fia cine potea cunoşce in dins'a curatulu sange anglesu. Ér déca privia cine-va in ochii lui vioi si nepacnicu schinteiatori, de sine-si se nascea in capulu dinsului cugetulu acest'a : déca esti unu adevèratu anglesu, atunci natu-r'a pentru voi'a ta s'a abatutu de la ordinele seu si a plantatu mai multa viétia mai multa caldura in tine decàtu in ceialalti compatrioti ai tei.

Inaintandu in susu pe trepte dîse catra fét'a ce grabià inaintea dinsului :

— Asié dara câ pucinu inainte de acést'a a sositu aci o careta de caletoria?

— Da.

— A adusu o dama.

— Ba dóue. Dóra le cunosci, dlu meu?

— Ba.

— Éca acést'a e chili'a loru, — continuà camerier'a limbuta, candu a trecut pe dinaintea unei usie...

— Bine.

Anglesulu apoi intrà in chili'a destinata pentru dinsulu, in se abié avù timpu de a-si depune caciul'a, candu se audì din strata sunetulu unei carete care se oprì inaintea ospetariei.

— Carinu, — strigà unu viersu barbatescu din porticulu casei, si femeia care chiar gatea ap'a, navali afara din chilia.

— Sum curiosu, câ ore nu a sositu celu cu ochilari verdi? — mi se pare, câ l'asiu fi vediatu pe drumu, — dîse intru sine anglesulu nostru grabindu la feréstra.

— Si intru adevèru e dinsulu, — continuà elu, — asié dara ambii amu urmatu pe cunoscut'a nóstra. Dara acuma e întrebare, câ in ce modu voiú desco-peri, cum prospiciéza femeia acést'a, care de trei luni nu face nimicu decàtu me tortureza si necasiesce, si despre care in unu momentu socotu cu tóta securanti'a, câ e Ev'a, pe candu in celalaltu me cugetu despre caletoria, indoindu-me câ ore ea si Eva e un'a si aceea-si fiantia. Ah, Eva! Figur'a si memori'a ta se pare, câ nu voiesce a se despartì de mine.

Se întorse de la feréstra si aruncandu-se pe o canapea nu pré eleganta, astu-feliu si-urmà mai departe monologulu seu :

— Trebuie, voiescu să aflu ocaziune de a-i vedé faci'a care o ascunde cu atât'a ingrigire dinaintea ochiloru mei.

Intru aceste intrà Carinu.

— Voiescu a ciná, — dîse anglesulu.

— Indata dlu meu, — respunse Carinu, si voi a se departá.

— Unde locuiesce strainulu care sositu mai inainte?

— Nu sciú, dlu meu. E unu ce caracteristicu, câ si dinsulu inca mi-a facutu totu aceea-si întrebare mai antâiu, ca si dta, câ nu a sositu aici inaintea dinsului o dama, si candu i-am respunsu cu *da*, m'a rogatu să-i midilocescu să póta vorbí cu camerier'a damei straine, si dupa ce acést'a s'a intemplatu dede camerierei unu biletu.

— Si ce fu scrisu pe biletu?

— Nu sciú.

— Tramite-mi in susu cin'a.

Mr. Milnes éra-si se lasà pe canapea, si si-fumà sugar'a cu o potere dupla.

Intru acést'a Carinu intrà in locuinti'a tinerei madame.

O aflà in o chilia destulu de spaciósa, aruncata pe canapea.

Se vedea de totu obosita.

— Poftesce ce-va domnisiór'a? — întrebà Carinu.

— Ba, -- fu respunsulu scurtu.

— Ddieulu meu! domnisiór'a are curagiulu a caletori asié singura fara de a fi insotita de vre-unu barbatu, — incepù éra-si Carinu.

— Eu-su veduva, — dîse tiner'a dama.

— Si atâtu de tinera, — ah asié apoi nu-i mirare, câ...

— Afla-se aici in presinte multi caletori? — o intrerupse strain'a.

— Doi domni, cari ambii au întrebatu despre dta. — Unulu si-a si datu biletulu la camerier'a dtale...

— Poti merge, — nu voiú a te retiené mai departe.

— In ce timpu ti-voiú poté aduce mane dí dejunulu.

— La cincì ore.

— Asié de curundu! Dta dóra voiesci a caletori mai departe, déca mi-i iertatu a întrebà?

— Asié mi-am propusu. Nópte buna!

Carinu se indepartă, dara in cea mai mare mesura nemulțiamita.

In demanția dîlei urmatório, precisu la 6 ore, una careta se repedi cu iutiela afara prin pört'a Uhamului, luandu si calea catra B., candu trecu pe dinaintea ospetariei, anglesulu nostru sari cu spaima din patu, grabi la ferestra si observandu caret'a, — strigà:

— Ea caletoresce!

Dupa aceea sari la usia, chiamà pe Carinu, care strigare, asemenea unui resunetu, o repeti si dlu din chili'a vecina.

Anglesulu nostru si caletoriulu strainu in unulu si acela-si minutu si-deschisera usiele, si chiamara camerier'a.

Unu momentu privira agoru unulu la altulu, — apoi era-si inchiserà usiele.

Carinu cugetà cumca acel'a care vorbesce limb'a svedica cam impedeatu e demnu de mai multa atentiune decatu compatriotulu seu si pentru acea de-de ascultare mai antâu anglesului nostru.

Candu ea intrà anglesulu strigà inaintea ei:

— Caret'a mea!... Sê prindia in momentulu acesta!

— Dispuni sê-ti aducu in susu caféu'a?

— Caret'a mea, caret'a mea, numai decatu! Trebuc sê me departezu indata. Iute, iute! — repetà Milnes, aruncandu-si pe sine cu graba vestmentele sale. Voiu solvi unu bacsisiu duplu, decà se voru indeplinì tôte cu rapediune.

Cuvintele cele din urma nu-si pierdura efectulu, si Carinu sborà ca viforulu in hala, unde o primì din cealalta usia strigatulu acest'a:

— Caret'a mea sê vina, fara intardiare inainte! Grigesce, ca peste douè-trei minute sê fia aici; bacsiulu bunu nu va lipsi.

Carinu grabi pe trepte in diosu asemenea ventului, in intiesulu celu mai strinsu alu cuventulu, strigà la cocierii ambiloru domni si indata i puse in relatiune cu cocierii de la posta. — Ma in zelulu seu merse pana acolo, încatu si ea insa-si inca ajutà la prinderea loru, si candu tôte fura gata, era-si fugi in susu si strigà mai antâu in usi'a anglesului, apoi in usi'a Svedului:

— Equipagiulu stâ gata.

Cei doi domni esira in acel'a-si minutu din chielie sale, si candu ambii de odata solvira cont'a si bacsiulu promis, — stetera facia in facia unulu cu altulu.

— Eca aici e, primesce, ce remane e a teu, — dîse anglesulu, si puse in man'a Carinei o bancnota, — dupa care aruncandu spre celu cu ochilari verdi o privire nu pré afabila, — grabi in diosu pe trepte.

-- Primesce ceea ce pestrece, tiene-ti pentru tine, — dîse svedulu scoborandu-se cu pasi repedi, asié încatu ambii pasira totu-de-odata in caretele sale...

— Repede! — demandà anglesulu, a carui careta stâ mai inainte. — Decà vei manà asié, ca caret'a care vine inapoi'a nôstra sê nu ne intréca, ti voiu solvi duplu caraus'a.

— Indata ce vomu ajunge in drumulu de tiéra grigesce ca sê intreci pe celalaltu; peste plata-ti voiu d'a unu daru frumosu, — dîse cu agitatiune svedulu.

Amendoi mersera pe aceea-si cale, pe care se departase tiner'a dama, adeca catra B.

La acést'a urmà o adeverata alergare de cali. — Birjarulu anglesului nu voià a pierde la nici unu casu duplulu carausiei, era cel'a, care ducea pe dlu cu ochilarii verdi, in totu modulu voià a dobandi bacsiulu promis, si pentru aceea asié fara indurare sintetica bietele martioge, — numai ca sê intréca pe anglesu.

Pana candu decurgea acést'a alergare de cali, cu unu zelu atatu de nobilu, anglesulu nostru aruncatu in unu coltiu alu caretei cetea o epistolióra de colóre rosateca, care o aflase pe mès'a sa candu se imbracă.

Epistol'a erà scrisa in limb'a anglesa si sunà astu-feliu:

„Sir! Nu e destulu câ o femeia te-a rogatu dejà odata ca sê inceti cu persecutãrile, ci e silita sê o faca acést'a si a dõu'a óra? Insa-si gentlemani'a, nobléti'a dtale ar trebui sê te oprésca sê nu o torturezi cu o fortiare atatu de necuviintiósã. Te provocu pentru acéstã, ca pe unu omu de omenia, sê nu me urmezi mai departe.“

— Dara de mi-ar trebui sê caletorescu si pana la Capulu de buna sperantia, si era-si pana la Novaja Seml'a, totu nu me voiu departà de langa dins'a, pana candu nu-i voiu vedé faci'a si nu me voiu convinge deplinu, câ óre intru adeveru nu e ea Ev'a?! — cugetà mr. Milnes. — Inse de ce póte sê o urmeze omulu celu tineru cu ochilarii verdi asié cu diligintia.

Milnes se mirà de acéstã urmarire emulanta si cautà dupa sociulu seu de ofturi. E lucru afara de tóta indoiel'a, câ nu voiesce a me lasa sê-mi ajungu pe dam'a mea inaintea dinsului.

Dupa amédia-di o careta usióra de caletoria intrà in piati'a de frunte a orasiului B. si se oprì inaintea unei ospetarie.

In careta siedeau douè femei. Cam peste o jumetate de óra alte douè carete sosira grabindu cu repediune totu in aceea-si directiune si proprietarii acestoru echipage de odata sosira afara; pe trepte se mesurara in câte-va momente, din céfa pana in talpi, — unulu pe altulu, dupa aceea cerurà chilie, si indata ce li s'a aretatu, si-au si ocupatu fiesce care pe a sa.

Milnes indata ce pasì in chili'a sa, agrai pe camerier'a cu cuvintele aceste:

— Nu a sositu aici pucinu mai inainte de asta o dama tinera?

— Ba, da, chiar acuma.

— Si unde locuiesce?

— Aici in chili'a vecina.

Peste pucinu timpu dede camerierei o epistola adresata damei cei tinere, cuprinsulu acesteia erà urmatoriulu:

„Domnisióra!

Dta ti-ai esprimatü dorinti'a sê nu te mai urmezu; dara mi e cu nepotintia a-ti implini acéstã dorintia. Pana candu dta nu-ti vei desvelf inaintea mea faci'a, nu me potü oprì; si dupa ce m'am juratu, câ nici dtale nu-ti voiü dá pace, nici eu nu me voiü odihni, pana candu nu me voiü convinge despre aceea, decã esti intru adeveru dta fiinti'a aceea care o cugetu eu; decã va fi de trebuintia, te voiü urmã si pana la capetulu pamentului

James Milnes.“

(Va urmã.)

S A E O N E

Dimitrie Bolintineanu.

Dupa incheierea nr. trecutului telegrafului ni-a impartesitu o scire trista; laureatul nostru poetu, Dimitrie Bolintineanu, a repausatu la Bucuresci in 1 septembrie.

De si acésta scire nu ne-a surprinsu, câ-ci de unu anu si jumetate, de candu scieamu pe iubitul nostru bardu natiunalu aflandu-se in starea cea mai démna de plansu, o asceptamu in tôte dñele: totu-si acuma scirea sosita ni-a implutu anim'a de o dorere profunda.

Asié dara natiunea romana, abié a ingropatu pe binemeritatulu Heliade, acuma éra-si are mortu, — éra-si are o perdere mare, ce o va simtî pentru totu-de-una, — éra-si trebuie sê planga!

E bine, sê planga celu pucinu acuma, déca in vietia nu l'a sciutu apretiu; sê védia macaru la momentulu lui, ce tesauru a perduto, — si sê invetie a stimá aice pe cei pucini barbati mari ai ei remasi inca in vietia!

Ast'a e sórtea tuturoru barbatiloru nostri, cari s'au devotatu literaturii si cauzei sante a natiunii; toti au trebuitu sê-si rescumpe prin mórtu recunoscinti'a si stim'a connatiunaliloru sei.

Pana ce ei au traitu, — au trecut inu ai loru nepretiuiti, desconsiderati, mai de multe ori chiar si insultati; dar dupa ce au moritu, consciinti'a tuturoru celoru víi s'a descoptatu, si toti au strigatu: „Éta o perdere natiunala!“

Sermane Bolintineane, ast'a fu si sórtea ta! Ai moritu in flórea vietii tale, in etatea in care poteai sê produci inca multe flori pentru poesía romana, fiindu abié de 46 de ani; ai moritu dupa ce ai descoptatu prin baladele tale o comóra de simtieminte innalte in fratii tei si sororile tale; ai moritu — dupa tóte aceste — parasitu, uitatu de toti, in saraci'a cea mai mare, in conditiunile cele mai deplorabile, in starea cea mai sfasiatória de anima.

Ferice de tine, câ Dumnedieu s'a înduratu de suferintiele animei tale, si a slabitu inca mai de multu facultatea mintii tale cugetatórie, ca acést'a sê nu védia ingratiudinea compatriotiloru tei.

Astu-felu tu n'ai vediatu, câ femeile romane, carora li-ai presintatu unu modelu de virtute natiunala prin mam'a lui Stefanu celu mare, au uitatu de totu pe cantaretiulu loru; astu-felu n'ai observatu, cum confratii tei, pe cari i-ai invetiatu iubirea tierii si limbei, nici in miseri'a ta cea mai mare nu-si adusera a minte de ajutorarea falniculu bardu de adinora; astu-felu tu n'ai fostu silitu a suferi, câ nici Camer'a tierii nu s'a urcatu la innaltímea sa votandu recumpensarea meritelor tale literarie, — si in fine n'ai fostu capabilu a cuprinde, ce satira amara ti-facura aceia, cari voindu a te ajutorá, ti-cumperara tesaurulu teu unicu, bibliotec'a ta, si traseru sorti — ca pe hainele lui Christosu — pe cártile tale.

Ferice de tine, câ ai moritu; celu pucinu au incetatu suferintiele tale corporale, si asié n'ai portatu multu timpu unic'a resplata a incordatelor tale lucrári spirituale!

Ferice de tine, câ ai moritu, ca sê invii de nou si sê traiesci pentru totu-de-una!

Éta cei ce eri par' câ nici nu scieau de existenti'a ta, adi vinu la momentulu teu, vérsa lacrima de compatimire, — si ti-incununa crucea de la capu!...

Veniti, veniti si voi, junii si iubiti mei colegi, cari aveti in mana o péna séu lira; veniti sê ne inchinâmu la acestu momentu, si sê binecuvântâmu tierin'a aceluia de la picioarele nóstre, carole pana la ultimele sale mominte, in cari a mai potutu tiené péna in mana, a lucratu necontonitu la descoptarea, infloirea si innaintarea natiunala!

Veniti toti, cari voiti a vi inchiná vietí'a si talentulu — literaturii, veniti; dar acestu momentu sê nu ve descurageze si abata de pe carier'a de martiriu, ci din contra umbr'a celui ce dórme aice somnulu eternu, sê vi inspire si vóue incuragiare, perseverantia si constantia!

Veniti sê-i dícemu toti din tóte partile: Fia-i tierin'a usióra si memori'a binecuvântata!

Josif Vulcanu.

OE E NOU?

Rogâmu pe acci prenumeranti ai nostri, cari ni detorescu pretulu prenumoratiunii, (unii pe mai multe semestre,) sê-si aduca a minte, câ déca primescu fói'a, este cuviinciosu a si plati, si aducându-si de acésta a minte, sê si grabésca a o implini, câ-ci restantiele nóstre la publicu s'a urcatu la asié mare suma, încâtu ele intrecu sum'a incassata. Déca publiculu nostru ar plati regulatu, amu poté sê publicâmu mai adese ori ilustratiuni si alte suplemente, dar astu-felu nu potemu, câ-ci noi trebuie sê platimu si in tipografia si la alti lucratori regulatu. Apelâmu dara la simtiulu bunu alu tuturoru restantieriloru nostri, rogandu-i a-si implini detori'a!

* (O scire buna) amu cetitu a de-una-di in „Transactionile Literarie“, câ adeca de la Bucuresci are sê se instituésca o societate de barbati cu influentia si cu valóre científica, cari sê sustiena intreprinderea dlu Hasdeu: „Istori'a critica a Romanilor.“ Dorere inse, câ éta ce cetimu acuma in privinti'a ast'a in „Column'a lui Traianu“, fói'a dlu Hasdeu: „Intru câtu scimu noi, ide'a unei asemeni societâti o concepute cu o generósa expansiune dlu Ionu Brateanu in timpulu ultimei sale petreceri in Bucuresci; ea gasi inse o viua opozitiune chiar din partea dlu Hasdeu, temendu-se câ ori ce specia de patronagi *organizatu*, presupunendu necesarminte unu reportu de îndetorire si obligatiune, i va inlantíu mai multu séu mai pucinu deplin'a libertate a cugetárii, fara care pere séu langediesce veritatea istorica. Mai bine: saracu si curatu, dupa espressiunea Romanulu.“ E bine, intielegemu delicetulu motivu alu refuzulu, dar dupa pare-

rea noastră societatea totu se pôte institui, si in locu de a dá parale dlui Hasdeu, i va cumperá o suma órecare de esemplare. Ast'a, credemu, nu-i va derogá, cá-ci a cumperá ori si cui i este iertatu.

* * * (*Sermamulu Heliade!*) Nici in mormentu nu are pace. Éta ce scrie „Romanulu“: „Comun'a capitaléi este in ajunulu de-a sevêrsi unu actu din cele mai odióse. Fia-cine va gasi calificarea de odiosu inca pré moderata, candu vomu relatá faptulu. In cimenteriu lu bisericeii Mavrogheni, de la Siosea, primari'a acordase unu locu pentru mormentulu ilustrului Heliade Radulescu, alaturi cu mormentulu sociei sale. Dupa inmormentare, acestu locu fusese inchisu cu unu grilagiu prin ingrigirea fiului ilustrului repausatu cuprindiendu unu locu mai micu chiar de cátu fusese autorisatu formalu de comuna. In urma inse, s'a sfarimatu printr'o violintia sacrilege acelu grilagiu, si s'a cerutu apoi de cátra dna Isvoranu de la primari'a a nu se ingadui facerea grilagiului la mormentulu parintelui literaturéi romane, cá-ci este in faci'a mormentului fiului dumisale. — N'avemu nimicu de dísu contra cererii unei mame; ea se esplica, ori cátu de strania s'ar paré. Ceea ce este inse fara nume, e cá primari'a a decisu a se sfarimá grilagiulu factulu la mormentulu lui Heliade, a nu se ingadui acolo facerea nici unui mormentu mormentalu, si a se desemná unu altu locu din cimenteriu, departe de mormentu, spre a se asiediá mormentulu. Asemene faptu nu s'ufere comentarie; lu-denunciámú indignatiunii generale, si sperámú cá celu pucinu in faci'a unui asemenea mormentu ultragiatu, guvernulu nu va sta privitoriu indiferinte.

* * * (*Poetulu Dimitrie Bolintineanu*) a moritu la spitalulu Pantelimonu, unde l'a primitu de o jumetate de anu generós'a eforia a spitaleloru si unde doctorulu Davila i-a datu tóta ingrigirea potinciósa.

* * * (*Diet'a Ungarici*) s'a deschisu mercuri in 4 septemvre, prin cuventulu de tronu tienutu de regele. Apoi camer'a s'a constituitu in sectiuni, procedandu la verificarea mandatelor. Ministrulu Bitto a dimissionatu, in loculu lui a intratu Pauler, ér in loculu acestuia s'a numitu ministru de culte Aug. Trefort.

* * * (*Despre Bolintineanu*) cetimu mai multe detaiuri in diuarielu de la Bucuresci. Dinsulu a lucratu pana 'n aprilo 1870. Ultimulu seu articulu s'a publicatu in „Romanulu“ de la 5 aprile acelu anu. — In acestu timpú elu resimá efectele escesului de consumare ce facuse cu spiritulu si sufletulu seu, plinu de cele mai mari simtieminte. O muare rapede si generala a sistemului nervosu se declará. In timpulu acestei lungi si triste agonii, consumá pucínulu ce avú, in cáte va carti si mobile, astu-felu incátu murí in spitalulu Pantelimonu, saracu si parasitu de toti. La ospitalu in camer'a-i curata si la buna positiune, la capulu seu erau puse portretele amiciloru lui, C. Negri si V. Alesandri. Transportatu la ospitalu parea cá 'ncepe sé se facea mai bine. Candu dlú Al. C. Golescu, se duse sé-lu véda, respectabilulu nenorocitu, cu-voce tremuranda si abié intielésa, i díse aceste cuvinte: „Sum incungiuratu de tineri. Póte cá tinerimea, vítoriu lu tierii, va face mai multu decátu noi, cari n'amu facutu nimicu!“ In sesiunea trecuta a camerei deputatiloru s'a fostu propusu unu micu ajutoriu pentru nefericitulu poetu, dar propunerea se tramise la sectiuni, si acolo remase pana adi. Rusíne! Poetulu, care a datu totu ce a avutu tierii sale, fara

ca ea sê-i deie nimicu, — nici macaru nu s'a inmormentatu cum se cade. Dlu ministru de culte, Tell, aflandu despre acésta dorerósá perdere pentru toti Romanii, nu se grabi sé 'nlesnéscá cheltuelile necesarie pentru ducerea remasítielorú mortale in Bucuresci si inmormentarea lorú cu tóta splendórea cuvenita gloriosului name alu lui Dimitrie Bolintineanu. Astu-felu dinsulu fu inmormentatu fara nici o ceremonía, ca celu mai de róndu omu, in satulu seu natalu, Bolintineanu-din-vale. (Biografi'a si portretulu lui Bolintineanu s'a publicatu in „Familia“ 1865 nr. 2. si in „Panteonulu Romanu.“ Red.)

⊙ (*Domnulu si Dómn'a Romanici*,) dimpreuna cu fic'a lorú, principes'a Maria, au asistatu in 15/27 augustu, in manastirea Sinaia la serviciulu divin. — Dupa sevêrsirea santei liturgii, candu a esítu preotulu cu sant'a cuminecatura, Dómn'a a luatú in bratielu sale si a dusu ins'a-si pe principes'a Maria de s'a impartesítu cu santele taine.

✂ (*Libertate de presa in Romania.*) Gerantele „Romanului“, fondatorulu „aliantiei latino-slave“, si redactorulu „Adeverului“ s'au arestatu si zacu in temnitia de cáte-va septemani.

* * * (*Gimnasiulu de Bradu,*) afara de caus'a amintita in nr. trecutu, pentru aceea a devenitu in starea critica in care se afla, cá-ci oficielu financiaru au decretatu a se luá tacs'a de competintie si timbru pentru transcrierea pe numele fondului gimnasialu a obligatiuniloru de statu donate de comunitáti acestui gimnasiu, — ér acésta tacsá se urca la sum'a de 4242 fl., o suma la care nu se urca vinitulu anualu alu gimnasiului. Completandu acést'a, totu-odata inregistrámú cu bucuria, cá apelulu n'a resunatu in desiertu; la redactiunea „Albinoi“ au si inceputu a incurge contribuirile. Prim'a contribuire se facú de o brava femeia romana, dómn'a Silvia Voscinaru nasc. Ratiu, din Pílu.

= (*Advocati noi.*) Dni I. Duvle si I. Grama, — facura censura avocatiála la tabl'a din Muresiu-Osiorheiu.

✂ (*Hymen.*) Dlu Pavelu Erdeli, teologu absolutu din dioces'a Oradei-mari, in 29 augustu si-a serbatu cununi'a cu dsiór'a Ana Borosiu, fic'a dlui parocu din Király-Daróc.

‡ (*Morti.*) Petru Lupulovu, cunoscutulu „carturariu“, la Timisióra, in 23 aug. in etate de 60 ani. — Ignatie Jivanu, fostu invetiatoriu in Banatu, in Bucovetiu, la 15 julie. — Iuliana Baritiu n. Ratiu, in etate de 34 ani, la Turda.

Literatura si arte.

* * * (*Dlu D. Papasoglu*) a scosu la lumina planulu topograficu alu Bucuresciloru, pe care se aréta primitiv'a situatiune a orasiului de la anulu 1328, — avendu bisericelu cele d'antáiu fondate, precum si casele boeresci, morile, lacurile, fontanelu, loculu batalieloru, citadel'a fondata la trecatóri'a Dimboritiei, devenita mai tardíu Curtea vechia domnéscá, aretandu-se pe planu si taber'a ostiriloru lui Mihaiu I Besarabu, — ilustratu si cu portretele alu domnitoriului Besarabu si alu Dómnéi, cum si patru mari comandanti romani si a nume: Banu Danu, Zovisie Negru, comitele Henricu Nasturelu si spatarulu Balaure. Pretiulu e 4 lei.

× (*Societatea „Renașterea“*) la București a publicat sub auspiciile sale tragedia „Clavigo“, de Goethe, tradusă în românește de N. Miculescu, împreună cu portretul și biografia lui Goethe. Prețiu 80 de bani.

= (*Protocolul sinodului arhidiececesei gr. or.*) din Transilvania, ținut în anul 1872, împreună cu actele acestuia, au esut de sub tipar. — Prețiu 50 cr.

= („*Despre coler'a asiatică*“), și a nume chipulu de a se feri de această hăla, și mijlocele de a se vindeca de ea siguru, fara medicu, dlu dr. Const. V. Varnavu a publicat la Iasi o brosiura. — Prețiu 3 lei.

* * (*Pictorul nostru, dlu Popescu*.) a terminat zugravirea bisericeii din Selesiu în Banat, pentru care a capetat un onorariu de 10,000 fl. Toti lauda acestu opu nou alu artistului.

* * („*Omulu femeia*“.) adevă o brosiura nouă a lui Alesandru Dumas fiulu, care la Paris a avut 17 editiuni, s'a publicat de curendu în București și românește. Această carte plină de frivolități, dorere, de siguru va avé mai mare trecere și la frații nostri de peste Carpati, — decâtu multe șapieri serioșe și folositorie.

* * (*La Brasiova*) dlu Ionescu din Galati, artistu comicu romanu, împreună cu dn'a Fani Ionescu și dlu Martinu Georgescu, produsera cinci piese cu cantece și dantiuri, între aplause.

= („*Traianu*“) schitie istorice, biografice și fapte ilustre ale acestui imperat, — de A. Gorjanu, a aparut la Braila.

= („*Misteriele Romei*“.) volumulu alu doile, asemenea a esut de sub tipar la București.

‡ (*Scrierile lui Bolintineanu*) sunt numeroșe. — Eă o lista, incompleta pôte, din cele pe care ni-le aducem a minte: „Poesii, tiparite de societatea literaria în 1847. — Cantece și plangeri. — Cantarea Romaniei. — Melodii romane. — Poesii vechi și noi. — Poesii complete. — Bataliele Romanilor. — Nemesis. — Caletorii în Palestina și Egiptu. — Caletorii pe Dunare și în Bulgaria. — Caletorii în Macedonia. — Caletorii în Asia-Mica. — Manuelu, Elen'a și Doritorii nebuni, romanuri. — Vieti'a lui Mihaiu vitézulu. — Vieti'a lui Stefanu celu mare. — Vieti'a lui Vladu Tiepesiu. — Vieti'a lui Mateiu Basarabu. — Brises d'orient, poesii în limb'a franceșă. — Poema Conrad. — Mihaiu vitézulu, condamnatu la mörte, drama. — Stefanu celu Berbantu, drama. — Lapusnénu și dupa batali'a de la Calugareni, două drame. — Stefanu Gheorghie, drama istorica. — Traianida, epepeia nationalu. — Resbelulu lui Traianu în Daci'a și colonisarea Daciei cu Romani, cea mai mare, cea mai glorioșă epoca a nascerii natiunii romane. — Maricea și mörtea lui Mihaiu. — Brancovenii și Cantacuzinii. — Mihnea care si-taie boierii. — Despotu Voda Ereticulu. — Postelniculu Constantinu Cantacuzino. — Sorin din timpulu lui Mircea, drama. — Cleopatra, regin'a Egiptului, etc. Afara d'acestea mai scrise în 1868 și 1870 Câmpulu și salonulu, Menadele, Plange-

rile Romaniei, Vieti'a lui Traianu imperatulu. Nepăsarea de patria, de lege și de religiune. etc. Apoi diferitele articule în „Romania literara“, în „Trompet'a Carpatiloru“ și în „Romanulu.“

Din străinătate.

* * (*Unu otelu giganticu*) se va edifica de curendu în America, în orasiulu Chicago. — Lungimea acestui otelu va fi de trei mile englezesci, va avé 77 de etagiuri, și de jos pana susu va cuprinde 3480 de urme. Scări cu trepte în acestu otelu nu voru fi, ci în locul acestora 500 de balóne de aeru voru sustiené comunicatiunea, și voru stá la dispositiunea toturorú óspetiloru, cari voru voi a intrá séu esi. Chelneri nu voru fi, ci fia-care odaia va fi provédiuta cu o masinaria de curendu inventata. Déca óspele va voi se spele séu friseze, si-va atinge capulu de acestu preparatu, și dorinti'a-i se va implini numai decâtu. — Prandiulu se va semnalá prin unu sunetu de tunu în mijloculu curtii. Mesele de pranditu voru avé o lungime de patru mile englezesci, și de fia-care parte voru servi calare câte 12 chelneri. Spre înlesmirea comunicatiunii pe ambituri, se voru constrú drumuri de feru. Asemene în fia-care ambitu va fi câte unu oficiu telegraficu. Pentru óspetii acestui otelu se va redactá apoi unu diuaru a nume, unde vomu poté scóte multe asemenea — minciuni.

△ (*Unu daru alu Sultanului catra Pap'a*.) Cetim în diurnalulu „*Courier d'Orleans*“, cá inalt'a Porta a ordonatú se se faca pentru Pap'a o garniturá pretiúșă de mobile, în stilulu turcescu, care se fie bogata în aur și metase. Se dice, cá această garnitură și alte lucruri de pretiu voru plecá de la Constantinopole la Rom'a inca în decursulu acestei septemani.

Deslegarea găciturii de semne din nr. 21:

Ómeni buni, confrati de sangé,
Voi Romani adevérati,
N'auditi cá cine plange,
En viniti și ascultati!
Mam'a nóstra cea comuna
Geme, plange, dorerosu,
Plansulu ei cumplitu resuna,
Te petrunde pana 'n osu.
Susu nepotii lui Traianu,
Dati-i, dati-i câte-unu banu!

Iosifu Vulcanu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele și domnișórele: Silvia și Iulia Moldovanu, Paulina Pelle, Virginia Olariu n. Fogarasu; și de la domnii: Demetriu Besianu, Aureliu Pelle.

☞ *Suplementu: Novele de Iosifu Vulcanu, tom. II. col'a VI.*

Proprietariu, redactoru respundiatoru și editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Koci în Pest'a. 1872. Strad'a lui Alesandru nr. 13.